

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ДИДАКТИКИ ФІЗИКИ

М. В. Головко, канд. пед. наук

У більшості досліджень, виконаних з історії вітчизняної методики навчання фізики, становлення і розвиток останньої практично ототожнюється з розвитком школи та освіти, і, як результат, початок зародження методики навчання фізики співвідносять з введенням фізики як самостійного навчального предмета, створенням перших підручників з фізики та їх використанням у навчальному процесі.

З огляду на це та згідно з сучасними підходами в історико-педагогічній науці доцільно розділяти розвиток педагогічної (і, зокрема, методичної) думки та розвиток школи і освіти. Ці два процеси мають багато спільного і діють в одному історичному просторі, але їх рефлексія відрізняється. Педагогічна думка не завжди збігається з напрямками розвитку освіти і може або випереджати її, або наздоганяти, а йти зовсім іншим шляхом (Сухомлинська О. В., 2002). Для формування освітньої галузі важливе значення мають соціальні, політичні та економічні чинники. Педагогічна думка формується на базі науково-педагогічних знань під впливом духовної сфери, філософської системи, системи морально-етичних цінностей та позицій її яскравих носіїв і представників.

Саме тому методика навчання фізики як соціокультурне явище формувалася хоча й у тісному взаємозв'язку із розвитком фізичної освіти, проте має більш глибокий культурологічний контекст. Як засвідчують досвід і практика, методичні ідеї іноді мають значно ширший зміст, ніж визначена на той час форма їх реалізації в освітньому середовищі. Разом із тим, кардинальні зміни пріоритетів освіти не завжди методично визрілі.

Становлення й розвиток вітчизняної методики навчання фізики відбувалися у тісному взаємозв'язку з соціально-культурними явищами, філософською та науково-педагогічною думкою в Україні з урахуванням європейських тенденцій розвитку науки й освіти. Джерелами цього процесу стали традиції античної філософії, натурфілософії Княжої доби, а також ідеї епохи Відродження.

З огляду на це проблема розвитку теорії методики навчання фізики отримує нові напрями для ґрунтовного наукового, історико-методичного дослідження. У контексті специфічних особливостей і закономірностей розвитку вітчизняного історико-культурного середовища, формування

педагогічної думки під впливом різних світоглядних течій зумовлює потребу розглядати складний процес становлення шкільної фізичної освіти та дидактики фізики як педагогічної науки на компаративістських засадах.